

ADVIES

Opmerkingen betreffende het Hervormingsprogramma van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2018

Uitgebracht door de Raad van Bestuur op 16 april 2018

Aanvrager	Minister-Voorzitter Rudi Vervoort
Aanvraag ontvangen op	30 maart 2018
Aanvraag behandeld door	Commissie Economie - Werkgelegenheid - Fiscaliteit - Financiën (uitgebreid tot het geheel van de leden)
Aanvraag behandeld op	Via elektronische procedure
Advies uitgebracht door de raad van bestuur op	16 april 2018
Advies bekrachtigd door de Plenaire zitting van	19 april 2018

1. Vooraf

De Raad werd verzocht om binnen een korte tijdspanne zijn opmerkingen te formuleren over het ontwerp van Brusselse bijdrage tot het Nationale Hervormingsprogramma (NHP) van België voor het jaar 2018.

België stelt elk jaar zijn NHP voor. Dit plan bepaalt zijn nationale doelstellingen inzake werkgelegenheid, economie en op sociaal vlak. Alle Lidstaten moeten hun programma overmaken in het kader van de tenuitvoerlegging van de Europa 2020-strategie en van het Europese Semester.

Gelet op de beperkte tijdspanne van de aanhangigmaking verkeert **de Raad** niet in de mogelijkheid om tot een relevante systematische analyse van elk hoofdstuk over te gaan.

2. Context

De bijdrage van het Brussels gewest tot het NHP heeft tot doel, de belangrijkste gewestelijke maatregelen en strategieën voor te stellen die enerzijds ingaan op de specifieke aanbevelingen van de Raad van de Europese Unie aan België in het kader van het Europese Semester en anderzijds aan de doelstellingen van de Europa 2020-strategie.

Zo heeft de Europese Raad¹ drie aanbevelingen geformuleerd ter attentie van België :

1. *« zijn begrotingsbeleid voortzetten overeenkomstig de vereisten van het preventieve deel van het stabiliteits- en groeipact, wat neerkomt op een aanzienlijke begrotingsinspanning voor 2018. Wanneer beleidsmaatregelen worden genomen, moet aandacht worden besteed aan het bereiken van een begrotingskoers die zowel bijdraagt aan het versterken van het huidige herstel als aan het waarborgen van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van België. Overeenstemming bereiken over een afdwingbare verdeling van de begrotingsdoelstellingen over alle overheidsniveaus en voor onafhankelijk begrotingstoezicht zorgen. Versturende belastinguitgaven afschaffen. De samenstelling van de overheidsuitgaven verbeteren om ruimte te creëren voor investeringen in infrastructuur, met inbegrip van vervoersinfrastructuur ;*
2. *ervoor zorgen dat de meest achtergestelde groepen, met inbegrip van mensen met een migratieachtergrond, gelijke toegang hebben tot kwaliteitsonderwijs, beroepsopleidingen en de arbeidsmarkt ;*
3. *investeringen in op kennis gebaseerd kapitaal bevorderen, met name door maatregelen te nemen om de toepassing van digitale technologieën en de verspreiding van innovatie te verhogen. De concurrentie verhogen op de markten voor professionele diensten en in de detailhandel, en de marktmechanismen in de netwerkindustrieën verbeteren ».*

Wat betreft aanbeveling nr. 1, steunt **de Raad** de keuzes die door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zijn gemaakt teneinde het Europees budgettaire en boekhoudkundig kader op soepele wijze toe te passen, en volgens dewelke sommige investeringen van grote omvang, die als strategisch worden beschouwd, niet in de budgettaire doelstelling zijn opgenomen.

¹ Aanbeveling van de Raad van de Europese Unie over het Nationale Hervormingsprogramma 2017 van België en met een advies betreffende het Belgische Stabiliteitsprogramma 2017 – COM (2017) 501 finaal.

De Raad formuleert zijn opmerkingen op grond van zijn adviezen betreffende het Opleidingsplan 2020, de Small Business Act, het Gewestelijk Innovatieplan, het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO), de in het kader van de Zesde Staatshervorming geregionaliseerde materies...

3. Opmerkingen

Algemene beschouwingen

De Raad verheugt zich over de raadpleging van de ondernemingen door de Regering, een raadpleging die voortaan verankerd is in het proces voor de opstelling van de Bijdrage van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot het Nationale Hervormingsprogramma. De thema's, die in dit Programma zijn opgenomen, hebben betrekking op strategische werven die de Raad regelmatig op grondige wijze behandelt, met name in het kader van de gedeelde prioriteiten van de Strategie 2025.

De Raad betreurt evenwel - net zoals vorig jaar - dat hij door de betrokken regeringen niet werd verzocht om zich uit te spreken over de communautaire aspecten, namelijk de COCOF en de VGC. Hij vraagt daarom nogmaals om in de toekomst over deze thema's te worden geraadpleegd.

Zoals aangegeven in zijn advies over het ontwerp van GPDO², vraagt **de Raad** met aandrang om « *een juist evenwicht te verzekeren tussen - enerzijds - de nood om een duurzaam economisch model te ontwikkelen, met aandacht voor de endogene economie en met een herlokalisering van de economie ten gunste van de burgers door hen goede leef- en arbeidsomstandigheden te verzekeren, en - anderzijds - de wil om de internationale aantrekkingskracht van Brussel te versterken, door voorrang te geven aan ontwikkelingen met positieve effecten voor de lokale economie, maar tevens door de ontwikkeling van een economie die is gebaseerd op kennis, innovatie en diensten met een hoge toegevoegde waarde* ».

De Raad verwondert zich erover dat slechts eenmaal melding wordt gemaakt van het ontwerp van GPDO en wel uitsluitend in het punt betreffende het Schoolcontract. Hij vraagt zich dan ook af wat er van dit Plan voor de toekomst wordt. Ook stelt hij vast dat van dit plan geen enkele melding wordt gemaakt wat betreft de territoriale uitdagingen op sociaal (huisvesting en onderwijs) en economisch vlak, dit terwijl het ontwerp van GPDO een opsomming geeft van de competitiviteitspolen en van de thematische clusters die door het Gewest worden overwogen.

De Raad vraagt om een punt toe te voegen over de evaluaties van het beleid inzake economische expansie.

Met het oog op een betere coherentie onderstreept **de Raad** het belang van een samenhang tussen de verschillende gewestelijke plannen (Strategie 2025, Small Business Act, Opleidingsplan 2020, ...).

De Raad verwelkomt de logica van een ontsluiting van de verschillende bevoegdheden die in deze Bijdrage van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest overheerst. Hij pleit met name voor een versterking van het gekruiste beleid.

² Advies van 13 maart 2017 betreffende het ontwerp van gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling (GPDO) ([A-2017-006-ESR](#)).

Bijzondere beschouwingen

1. Context en macro-economische perspectieven

De Raad neemt akte van de context en de macro-economische vooruitzichten.

2. Opleiding en werkgelegenheid

2.1 *Gelijkheid vrouwen-mannen*

De Raad betreurt dat aan de maatregelen, die tot de gelijkheid van vrouwen en mannen moeten bijdragen, niet meer aandacht wordt besteed in de tekst betreffende de arbeids- en opleidingsmarkt. Hij vraagt dat de bijdrage hierover een specifiek hoofdstuk zou bevatten, dat verschilt van deze over de meest kansarme groepen.

2.2 *Diversiteitsinstrumenten*

In punt 3.2.1 van de bijdrage wordt aangegeven dat de doelstelling in 2018 erin bestaat om de diversiteitsinstrumenten te hervormen teneinde deze beter met de noden en de realiteit van de ondernemingen te laten overeenstemmen. **De Raad** herinnert eraan dat er inzake discriminatie verschillen bestaan tussen de sectoren, en zelfs tussen ondernemingen van een zelfde sector. Hij onderstreept bijgevolg de noodzaak om een sectorale benadering voor te stellen en om een eenvormig antwoord op de gewenste doelstellingen te vermijden. Hij wijst nogmaals op het belang van de sociaaleconomische monitoring teneinde over de gegevens in de verschillende sectoren te beschikken om aldus met deze specifieke kenmerken rekening te houden bij de analyse van hun evolutie.

2.3 *Sectorale facilitator*

In punt 3.2.2, wat betreft de aanwerving van twee personeelsleden in 2017, stelt **de Raad** voor om de sectorale facilitator voortaan te identificeren als de « dienst Sectorale facilitatie ».

De Raad vraagt om de volgende zin te wijzigen : « *In 2018 zal de metaalsector de 6e sector zijn om een dialoog aan te vatten met het oog op het sluiten van een akkoord* ». De dienst Sectorale facilitatie is immers met meer dan zes sectoren onderhandelingen gestart, zoals de social-profitsector, de taxi's, de verhuizers, de bedienden van de transport- en logistieke sector, de bussen/autocars, het vervoer van brandstoffen, de kappers en fitnessbedrijven, en de ICT.

De Raad stelt eveneens aan de Regering voor om de oprichting van een vrij en publiek toegankelijke webruimte over de sectorale akkoorden te overwegen, naar het voorbeeld van wat de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg op federaal vlak voorstelt voor de sectorale akkoorden van de paritaire comités.

2.4 *Doelgroepen*

De Raad herinnert eraan dat hij wat betreft punt 3.2.4 een overgang in verschillende fasen van de oude naar de nieuwe voorziening « oudere werknemers » heeft voorgesteld, niet om deze meer in het voordeel van de Brusselaars te laten uitvallen maar om te vermijden dat bepaalde ondernemingen in moeilijkheden komen omdat hun loonmassa plots toeneemt.

2.5 Nieuwe maatregelen in het kader van de Jongerengarantie

De Raad wijst erop dat hij in een nota met strategische oriëntaties een reeks aanbevelingen heeft gedaan die het volume en de kwaliteit van de stages en opleidingen in ondernemingen moeten verhogen. In het kader van de gedeelde prioriteiten van de Strategie 2025 moet hieruit nog een hervorming van de stage- en opleidingsvoorzieningen volgen op initiatief van de Regering en in samenwerking met **de Raad**.

De Raad vindt het relevant om te vermelden dat de sturing en de coördinatie van de maatregelen betreffende de doelstelling « Uitvoering van de Jongerengarantie » in het kader van de Strategie 2025 het voorwerp van een evaluatie uitmaken die momenteel wordt verricht en voltooid zal zijn voor de Sociale Top naar aanleiding van de hervatting van de parlementaire werkzaamheden.

2.6 Het Opleidingsplan 2020

De Raad verwondert er zich in punt 3.2.6 over dat er geen verband wordt gelegd tussen het Opleidingsplan 2020 en de Strategie 2025, in het bijzonder wat betreft de doelstellingen 4 en 5 van pijler 2, teneinde de coherentie van de verschillende gewestelijke plannen te onderstrepen.

- Opleiding van de werkzoekenden

De Raad stelt zich vragen bij het percentage vrouwen die een kwalificerende opleiding volgen en de evolutie van hun aantal tijdens de laatste jaren, in de mate waarin het gaat om een van de operationele doelstellingen van deze actie.

- Alternantie

De Raad stelt zich eveneens vragen over de vordering van de gesprekken met de Nederlandstalige actoren inzake alternantie, en met name wat betreft de nieuwe voorziening *Duaal Leren en Werken*.

2.7 Invoering van een opleiding voor toekomstige tweetalige leerkrachten in het Brussels gewest

In punt 4.3.5 verheugt **de Raad** zich over het pilootproject van co-diplomering van de toekomstige leerkrachten door de Franse en Vlaamse gemeenschap. Hij herinnert aan het belang van een doelgerichte en specifieke benadering van het onderwijs te Brussel door de twee Gemeenschappen. Het verschil wat betreft de voorwaarden van verloning tussen de twee Gemeenschappen vormt een belangrijk element waarmee in het kader van dit project rekening moet worden gehouden. Dit element kan immers een rem vormen, en men moet dan ook naar oplossingen zoeken voor dit attractiviteitsprobleem.

3. Deeleeconomie³

De Raad wenst dat de steunmaatregelen voor de overstap van de Brusselse KMO naar nieuwe economische modellen eveneens gepaard gaan met een steunmaatregel voor de overdracht of de oprichting van deeleeconomieplatformen die de sectorale reglementeringen in acht nemen teneinde geen oneerlijke concurrentie te creëren met de operatoren van de « traditionele » economie. Indien de deeleeconomie op correcte wijze gereguleerd is, dan kan deze immers een positief antwoord vormen op verschillende uitdagingen waarmee de traditionele economie vandaag wordt geconfronteerd.

³ Aanvullend advies bij het initiatiefadvies van de Kamer van de middenstand betreffende de aanbevelingen in termen van regulering van de deeleeconomie ([A-2018-016-ESR](#)).

Om hieruit voordelen te halen voor het Gewest, met een maximale beperking van de risico's die deze economische vorm kan meebrengen, is het bijgevolg essentieel dat de prestatieverleners, die een beroepsactiviteit uitoefenen, op sociaal en fiscaal vlak op dezelfde wijze worden behandeld dan andere prestatieverleners die een gelijkaardige activiteit uitoefenen. **De Raad** wenst niet dat er een derde statuut in het leven wordt geroepen : het statuut moet bijgevolg dat van zelfstandige of dat van loontrekkende zijn.

Ook een billijke belasting is belangrijk teneinde bij te dragen tot het budget van de gemeenschap en om de sociale zekerheid te financieren.

De Raad betreurt bijgevolg de afwezigheid van enige maatregel om de initiatieven inzake deeleconomie in het Brussels gewest te reguleren, en hoopt dat deze in 2018 zullen worden ingevoerd.

4. Huisvesting

In punt 4.5.2, teneinde de toegang tot de huurmarkt voor de meest kansarme huurders te verhogen, dringt **de Raad** heel in het bijzonder aan op de oprichting van een echt gewestelijk huurwaarborgfonds dat gemutualiseerd is en toegankelijk voor alle kandidaten, tegen de voorwaarden vermeld in zijn adviezen⁴.

De Raad onderstreept het belang van een meer structureel antwoord op het gebrek aan huurwoningen. Het gaat er tevens om, het ritme van de productie van nieuwe woningen te verhogen, een productie die moet worden afgestemd op de segmenten waarin een gebrek aan woningen bestaat, en de renovatie van de oudste woningen verder te zetten, met specifieke aandacht voor de renovatie van het publiek vastgoedpark. **De Raad** herinnert eraan dat hij op 15 maart 2018 een initiatiefadvies over de Paritaire huurcommissie heeft uitgebracht⁵.

De Raad vraagt dat aan het Brussels Planbureau een opdracht zou worden toevertrouwd die erin bestaat, over te gaan tot een objectivering van de soorten van woningen waaraan vandaag gebrek is. Een hele reeks statistische gegevens zijn reeds voorhanden, maar een kruising van sommige gegevens zou toelaten om nog beter te bepalen aan welke soorten van woningen vandaag nood is (de afmetingen, de essentiële kenmerken, het niveau van comfort, de omvang, het aantal slaapkamers, enz.) en die - gelet op de demografische evolutie en de typologie van de gezinnen - als eerste moeten worden gebouwd of gerenoveerd.

De Raad wijst op het feit dat een betere overeenstemming van het aanbod en de vraag naar woningen op de huurmarkt zal toelaten om de druk te verminderen die vandaag kan bestaan en om vlottere onderhandelingen over huurovereenkomsten tussen huurders en verhuurders mogelijk te maken.

Wat betreft §3 van het punt « *Uitbreiding van het woningenpark in openbaar beheer en met sociaal doel, en voortzetting van de renovatie van bestaande woningen* », vraagt **de Raad** zich af of het niet tegenstrijdig is om de strijd tegen de vastgoedleegstand op te werpen in het kader van de productie van nieuwe woningen.

⁴ Initiatiefadvies van 16 juni 2015 betreffende de regionalisatie van de huurovereenkomst voor bewoning en de huurtoelage ([A-2015-035-ESR](#)) en Advies van 18 februari 2016 Stuurbeginselen van de regionalisering van de huurovereenkomst voor bewoning ([A-2016-010-ESR](#)).

⁵ Initiatiefadvies van 15 maart 2018 inzake de Paritaire huurcommissie ([A-2018-024-CES](#)).

5. Handel

De titel van punt 3.3.2 op bladzijde 25 is « *Concurrentie in de sector van de kleinhandel* ». Welnu, de aangehaalde maatregelen hebben eerder betrekking op stedenbouwkundige aspecten betreffende de handelsvestigingen dan op de concurrentie als dusdanig. **De Raad** herinnert in dit verband aan zijn standpunt in zijn advies over het GPDO⁶: « *de Raad vraagt om erover te waken dat grootschalige projecten elementen bevatten die toelaten « om het netwerk van de buurtstad te accentueren », en meer bepaald met de buurtwinkels. Hij herinnert in dit verband om op gewestelijk vlak te beschikken over een duidelijk bepaalde visie van het handelsbeleid* ».

De Raad verwondert zich erover dat er geen enkele verwijzing is naar het Schema voor Handelsontwikkeling van het Gewest. Hij herhaalt zijn vraag om bij de opstelling ervan te worden betrokken.

6. Mobiliteit

6.1. Nieuwe doelstelling van de Strategie 2025

De Raad verheugt zich over de verwijzing naar de mobiliteit als nieuwe doelstelling van de Strategie 2025. Deze werd ingeschreven tijdens de Sociale Top van 26 september 2017. Hij herinnert eraan dat de sociale partners veel belang hechten aan de economische en sociale uitdagingen inzake mobiliteit.

6.2. Fiscale maatregelen inzake mobiliteit

In punt 4.4.3 is **de Raad** van mening dat het goed zou zijn om het vraagstuk van de federale mobiliteitsbegroting te behandelen. Immers, zoals vermeld in zijn advies, « *is het voor de Raad in de context van het bezit van een bedrijfsvoertuig voortaan relevanter om een meer gediversifieerde waaier aan mobiliteitsoplossingen te bieden (bijvoorbeeld aankoop of huur van een voertuig, autodelen, (elektrische) fiets, tickets of abonnementen voor collectief vervoer, ...)*.

Het doel van het mobiliteitsbudget is immers om eenieders mobiliteit te verbeteren. Indien de werknemer of de onderneming een pakket aan oplossingen en mobiliteitsmiddelen kan ontwikkelen, betekent dit een winst op het vlak van doeltreffendheid zowel voor de ondernemer als voor de werknemer. Bovendien draagt een uitgebreid mobiliteitsaanbod bij tot de doorstroming van het verkeer en tot een evenwichtiger mobiliteit. De invoering van het mobiliteitsbudget moet op de budgettaire neutraliteit berusten, zowel voor werknemers als voor werkgevers. Bovendien is er een geharmoniseerd fiscaal kader nodig »⁷.

De Raad verwondert er zich bovendien over dat de mobiliteit slechts kort te sprake komt doorheen zijn fiscale aspecten en investeringen in infrastructuur (voornamelijk tunnels, bruggen en viaducten).

Volgens **de Raad** zou dit onderdeel meer nauwkeurige elementen bevatten, met name omdat het een vraagstuk betreft dat verband houdt met het beleid op het Europese niveau. De volgende elementen zouden ook moeten worden behandeld in dit punt over de investeringen in vervoersinfrastructuur want het betreft middelen die noodzakelijk zijn om de autoverzadiging te bestrijden :

⁶ Advies van 13 maart betreffende het ontwerp van gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling ([A-2017-006-ESR](#)).

⁷ Aanbeveling van 20 december 2017 betreffende de Focus Good Choice van het gewestelijk mobiliteitsplan - Good Move ([A-2017-086-ESR](#)).

- het GEN-netwerk ;
- de slimme kilometerheffing voor het geheel van de voertuigen (zware en lichte voertuigen) ;
- de bevordering van carpooling en autodelen.

Vorig jaar werd bovendien verwezen naar bepaalde maatregelen wat betreft de aanleg van parkeerplaatsen, het goederenvervoer, de fiets, ...

De mobiliteit te Brussel heeft eveneens betrekking op de Brusselaars die buiten het Brussels gewest werkzaam zijn, meer bepaald in bedrijfszones grenzend aan het Gewest. De verbetering van het aanbod inzake openbaar vervoer naar deze zones dringt zich op teneinde een betere bereikbaarheid te verzekeren.

7. Leefmilieu

7.1. PLAGÉ-project

In punt 4.4 herinnert **de Raad** eraan dat hij het toepassingsveld van PLAGÉ steunt. Toch stelt hij voor om over te gaan tot een gefaseerde uitvoering van het besluit, waarbij hij denkt aan de grotere eenheden tijdens een eerste fase met de daarop volgende opname van de kleinere oppervlakten.

7.2. Fotovoltaïsche cellen

In het kader van een beleid om de aanwending van fotovoltaïsche cellen te bevorderen, dringt **de Raad** er nogmaals op aan dat men moet proberen om de rechtstreekse impact op de energieprijzen te vermijden / beperken. Hij onderstreept in dit verband zijn bezorgdheid voor het behoud van energiekosten die te dragen zijn.

7.3. Energie en Klimaat⁸

De Raad wijst op de noodzaak van de harmonisering van de maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Omwille van zijn geografische ligging moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest immers rekening houden met de realiteit van de actoren die in verschillende entiteiten van het land actief zijn. Hij moedigt de regeringen aan om het sluiten van sterke akkoorden te steunen, evenals de uitwerking van een ambitieus klimaatbeleid.

De Raad onderstreept eveneens het belang om te waken over de interregionale coherentie van de lucht-klimaat-energie » maatregelen. Er dient namelijk rekening te worden gehouden met de acties die in andere plannen zijn voorzien, evenals met de wetteksten die tijdens vorige legislaturen werden aangenomen. Hij dringt er daarom op aan dat men zou werken aan de coherentie van de verschillende plannen teneinde de leesbaarheid van de overwogen acties te verzekeren.

De Raad wijst bovendien op de noodzaak om tot een raming van de kosten/winsten over te gaan, met inbegrip van de externe factoren, en dit vooraleer er op dit gebied maatregelen worden doorgevoerd.

Volgens **de Raad** moeten de acties ter beperking van de vraag naar energie van de verbruikers prioritair zijn. Deze stellen de particuliere en professionele verbruikers in de mogelijkheid om hun afhankelijkheid van de prijschommelingen te verminderen en aan competitiviteit te winnen.

⁸ Advies van 15 juni 2017 betreffende het voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020 ([A-2017-041-ESR](#)).

7.4. Koolstofarme samenleving

De Raad herinnert eraan dat hij voorstander is van het voeren van een beleid voor investeringen in duurzame projecten die de rechtmatige transitie naar een koolstofarme samenleving ondersteunen (mobiliteit en openbaar vervoer, hernieuwbare energie, ...).

De Raad herinnert eraan dat hij « *pleit voor de toepassing van het mutualiteitsprincipe, waarbij ieder beleidsniveau zodanig probeert te handelen dat de effectiviteit van alle andere beleidsniveaus wordt versterkt. Deze verticale coördinatie moet bovendien gepaard gaan met het ontwikkelen van een betere governance binnen iedere betrokken entiteit (horizontale coördinatie van het beleid)* »⁹. Hij drong er in zijn advies bovendien op aan dat de strategie voor een transitie naar een koolstofarme samenleving bovendien gepaard zou gaan met een regelmatige evaluatie. Zo'n evaluatie moet toelaten om de concrete resultaten van de aangenomen maatregelen te meten en om desgevallend corrigerende maatregelen te bepalen.

Wat betreft het besluit betreffende de verplaatsingsplannen van de ondernemingen, is **de Raad** de mening toegedaan dat het interessant zou zijn om te onderstrepen dat de diagnose in overeenstemming wordt gebracht met deze op het federale niveau teneinde naar een administratieve vereenvoudiging te evolueren.

7.5. Circulaire economie

In punt 4.4.4 is **de Raad** van oordeel dat een overgang naar een circulaire economie een echte economische opportuniteit kan vormen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hij vindt bovendien dat zo'n economische transitie bijzonder relevant is op een verstedelijkt grondgebied zoals ons Gewest.

De Raad deelt bovendien het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wanneer hij erop wijst dat « *een geslaagde transitie naar een circulaire economie immers moet leiden tot de creatie van « gezamenlijke waarde », t.t.z. waarde voor zowel de samenleving, de ondernemingen als de werknemers.*

Een verbetering van het leefmilieu zal ten goede komen aan de samenleving in haar geheel ;

- *Door in te spelen op een maatschappelijke trend kunnen bedrijven hun concurrentievermogen verhogen, maar ook nieuwe 'businessmodellen' en nieuwe economische activiteiten ontwikkelen ;*
- *En de werknemers profiteren via het positieve effect op de werkgelegenheid, het behoud en de creatie van kwaliteitsvolle jobs en het ermee gepaard gaande inkomen »¹⁰.*

De Raad betreurt dat van het GPCE geen melding wordt gemaakt. Dit plan vertegenwoordigt nochtans een aanzienlijk potentieel inzake economische ontwikkeling, in industriële termen, logistiek, ...

⁹ Concretisering van de transitie van België naar een koolstofarme maatschappij in 2050 ([A-2014-047-ESR](#)).

¹⁰ Advies van 21 september 2016 van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven het « voorstel van federale maatregelen ter versterking van de circulaire economie », pagina 2.

De Raad herinnert eraan dat hij twee initiatiefadviezen¹¹ over de transitie naar een meer circulaire economie heeft uitgebracht. Deze adviezen bevatten meer gedetailleerde beschouwingen over dit thema. Hij betreurt dat dit hoofdstuk zo bondig is, gelet op de werkzaamheden die op dit gebied zijn verricht.

8. Transversale materies

De Raad betreurt dat punt 5 slechts weinig elementen over het industrieel beleid en het ondernemerschap bevat. Hij stelt zich vragen bij de opname van dit thema als een transversale materie. Het betreft namelijk een volwaardige economische materie die het voorwerp heeft uitgemaakt van een akkoord in de Strategie 2025 en die overigens een duidelijk en ambitieuze band met het opleidingsbeleid verdient.

9. Formele beschouwingen

In punt « 2.4 Ingewestelijke mobiliteit », eerste paragraaf, vraagt **de Raad** om de woorden « Volgens de vooruitzichten... » te vervangen door « Volgens de ramingen... ». Het betreft immers cijfers van 2017.

In punt 3.2.3 wijst **de Raad** erop dat het gaat om oktober 2018 en om de « Vlaamse Gemeenschapscommissie », niet om de « Vlaamse Gemeenschap Commissie ».

*
* *

¹¹ Initiatiefadvies van 16 juni 2015 betreffende de overgang van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar de kringlooeconomie ([A-2015-034-ESR](#)) en Initiatiefadvies van 24 november 2016 betreffende het Gewestelijk Plan voor Circulaire Economie (GPCE) ([A-2016-083-ESR](#)).